

SECTION 7. TRANSLATION AND INTERPRETATION STUDIES

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-404-7-40>

REPRODUCING THE IMAGE INHERENT IN THE NAME OF CHARACTERS IN TRANSLATIONS OF FANTASY

ВІДТВОРЕННЯ ЗАКЛАДЕНОГО В ІМЕНІ ОБРАЗУ ПЕРСОНАЖІВ ПРИ ПЕРЕКЛАДІ ФЕНТЕЗІ

Marunina V. P.

*Postgraduate student at the Department
of Theory and Practice Translation
from English
Taras Shevchenko National
University of Kyiv
Kyiv, Ukraine*

Маруніна В. П.

*аспірантка кафедри теорії і
практики перекладу
з англійської мови
Київський національний університет
імені Тараса Шевченка
м. Київ, Україна*

Gach N. O.

*Candidate of Philological Sciences,
Associate Professor at the Department
of Theory and Practice Translation
from English
Taras Shevchenko National
University of Kyiv
Kyiv, Ukraine*

Гач Н. О.

*кандидат філологічних наук,
доцент кафедри теорії і практики
перекладу з англійської мови
Київський національний університет
імені Тараса Шевченка
м. Київ, Україна*

Фентезі-світ – це одне з найдивовижніших явищ у світовій літературі, оскільки саме жанр фентезі може похвалитися варіативністю написаного, необмеженістю інтерпретацій повсякденних речей та невичерпністю авторської вигадки. І чи не завжди одним з найупізнаваніших елементів історії слугують не лише майстерно прописані світи та їх закони, але й мешканці, які й стають провідними маркерами історії. Джеймс Н. Фрей влучно зауважив, що «персонажі – це матеріал, з якого будується роман. Читачі хочуть читати про виняткове, а не буденне» [2, с. 19], і це «виняткове» можна знайти не лише у провідних героїв, а й другорядних персонажів, «масовці» того чи іншого світу, адже часом саме ці створіння, раси тощо і є унікальною родзинкою історії. Саме такою родзинкою і стали привиди світу «Агенція Локвуд і Ко». Популярна серія книг британського письменника

Джонатана Страуда про пригоди підлітків, які полюють на привидів, встигла отримати не просто любов читачів, низку літературних премій та номінацій (Cyblis Award (2013), Los Angeles Times Book Prize (2014) та інші), але й власну кіноадаптацію компанією Netflix у 2023 році. Автор не лише додав Великобританії (місце дії) альтернативності, але й створив власну класифікацію привидів та методологію боротьби з ними: саме це дозволяє читачу відрізнити цей фентезі-світ від цілої низки інших історій, а перекладачу – долати нові перешкоди під час рекреації потрібних образів під час перекладу не лише книги, але і її кіноадаптації.

Майже всі привиди страудівської класифікації мають промовисті назви, які походять від вигляду примари, її поведінки чи здібностей, а тому під час роботи над перекладом є небезпека втрати семантики та вмотивованості того чи іншого образу. Розглянемо таблицю типів привидів, які зустрічаються як в книзі, так і в її кіноадаптації.

Таблиця 1

Книга (орг.)	Серіал (орг.)	Книга (пер.)	Серіал (переклад)		
			<i>DniproFilm</i>	<i>Postmodern</i>	<i>BaibaKo TV</i>
Cold Maiden	Cold Maiden	Холодна Діва	Крижана Діва	Холодна Діва	Холодна Діва
Wraith	Wraith	Привид	Морок	Привид	Примара
Specter	Specter	Спектр	Привид/ Мара	Спектр	Примара /Спектр
Poltergeist	Poltergeist	Полтергейст	Полтергейст	Полтергейст	Полтергейст
Lurker	Lurker	Причасний	Потайник	–	Причасний
Changer	Changer	Перевертень	Обмінчук	Перевертень	Перевертень
Shade	Shade	Тінь	Тінь	Тінь	–

Можна звернути увагу, що поширену для перекладу власних назв тактику транскодування використано лише для привида типу *Specter* та транснаціонального *Poltergeist*, натомість решту примар передали українському читачеві за допомогою калькування (напр., *Shade – Тінь*) або контекстуальної заміни (напр., *Changer – Перевертень*). Прозорість

семантики того чи іншого привида додав авторський глосарій, де представлений не просто перелік підпорядкованої фентезі-світу термінології, але й її детальне тлумачення, що дозволяє реципієнту відтворити в своїй уяві правильний образ, а перекладачеві – обрати найвідповіднішу до оригіналу аналогію. Наприклад, слово *lurker* в сучасній англійській використовують для позначення людини-учасника чату спільноти чи форуму, яка читає повідомлення, але участі у діалозі не бере, натомість корені цього слова сягають XIV століття, коли його почали використовувати на адресу людини, що переховувалась у засідці [1]. Дж. Старуд же використовує це слово для позначення привида, який переважно переховується в тіні та зазвичай не наближається до людей [4, с. 273]. Зважаючи на описові характеристики створіння, перекладачі використали контекстуально наближені до оригіналу слова *Причасний* та *Потайник*, повністю відтворивши оригінальний задум автора та зберігши закладений першоджерелом образ за допомогою субстантивзації. Слово *причасний* у значенні прикметника позначає «який причаївся» (дієслово «причаїти» в одному зі своїх значень – «приховати»); *потайний* – розташований так, що його важко помітити (одне зі значень)[6]. Хоча іменник *потайник* туж зустрічається в українському мовному середовищі: так говорять про підземний хід чи схованку. Натомість привид *Changer*, відомий здатністю змінювати зовнішність [4, с. 269], в українських перекладах хоч в цілому й зберіг свою головну характеристику – зміну, – проте у дещо одомашненому вигляді, ставши *Перевертнем* та *Обмінчуком*. Обидва слова є впізнаваними українським реципієнтом, оскільки походять з міфології і мають частково усталений культурою образ: *перевертнем* називають людину, що за допомогою магії здатна змінювати подобу, а *обмінчук* є варіацією слова *одмінок* (підмінена нечистою силою дитина).

Цікавою видається ситуація з *Wraith*, який винесений Дж. Страудом у глосарій як окремий тип привида [4, с. 300], проте відмінний від інших переклад отримав лише від студії DniproFilm, які нарекли його *Мороком*, тоді як інші перекладачі нівелювали його до *Привида* та *Примари*. Ймовірно помилка криється у найпершому перекладеному варіанті «Агенції Локвуд і Ко» [7], де перекладач прибрав *Wraith* з глосарію наприкінці книги, а згаданого в історії привида *Dulwich Wraith* [4, с. 95] переклав просто – *Привид Делвіча* [7, с. 115]. За Страудом *Wraith* – це небезпечний привид, схожий на Спектра за силою та моделлю поведінки, проте відмінний за зовнішнім проявом (кістляві, зсохлі, іноді – прогнилі та вкриті червами; найчастіше з'являються у вигляді скелетів)[4, с. 279]. Хоч на перший погляд генералізація не несе шкоди перекладеному тексту, проте варто пам'ятати, що «Агенція «Локвуд і Ко» – це серійна книга, а тому деталі іноді можуть зіграти якщо не

ключову, то далеко не останню роль в оповіді. У першій книзі *Wraith* зустрічається мимолітною згадкою у діалозі, проте друга частина серії «Череп, що шепоче» розпочинається з опису привидів типу *Wraith*. Знайомий з першою частиною читач одразу здогадається про кого йде мова – у цьому прийомі криється певний інтерактив, пропонується така собі спроба самостійно визначити тип привида, побути агентом, перш ніж почути правильну відповідь з вуст головного героя. Знайомі з книгою глядачі ж мають змогу здогадатись про який епізод історії йдеться на початку 4 епізоду серіалу, а це буде такий необхідний зв'язок між книгою та адаптацією, доповнює та розширює історію, надає їй багатозаровості. Відсутність українського перекладу *Wraith*, як окремого представника класифікації привидів, та його генералізація до *Привида* не просто знецінює роботу автора над своїм світом, але й позбавляє цільовий текст притаманних першотвору прийомів.

В аудіовізуальних перекладах (студії PostModern (офіційний дубляж) та ВаібаКоTV (закадрове озвучення) зберігається тенденція відтворення імен з книжкової класифікації привидів. Така стратегія використання матеріалу хоч і має певні недоліки (насамперед існує висока вірогідність повторити можливі помилки перекладача, що працював над книжковим текстом), проте цілком відтворює єдину площину сприйняття історії, себто створює комфортне для реципієнта середовище, коли він/вона, ознайомившись з книгою та її персонажами, бачить (точніше сказати – чує) у аудіовізуальному перекладі вже знайомі йому імена та назви, а отже не губиться серед оповіді, оскільки в його свідомості вже створено потрібний образ, а отже додаткові процеси «візуалізації» та «впізнання» персонажа не потрібні. Грамотне відтворення книжкового тексту в аудіовізуальній адаптації (за умов високої якості виконаного перекладу) здатне відтворити в цільовій культурі закладені першотворами деталі й акценти, краще розкрити героїв твору та більш повноцінно відтворити унікальний фентезі-світ. Переклад імен та назв в романах жанру фентезі – це окремий вид перекладацького мистецтва, що потребує розуміння культурних тонкощів, володіння контексту історії та символізму слів. Аби досягти успіху перекладачі мають вміло балансувати на тонкій межі збереження цілісності вихідного матеріалу та його адаптації в цільовій культурі без втрати суті першотвору.

Література:

1. Definition of LURKER. *Merriam-Webster: America's Most Trusted Dictionary*. URL: <https://www.merriam-webster.com/dictionary/lurker?show=0&t=1353346917#dictionary-entry-1> (date of access: 25.01.2024).

2. Frey J. N. How to write a damn good novel. New York : St. Martin's Press, 1987. 174 p.
3. Lockwood & Co. | Netflix Official Site. *Netflix*. URL: <https://www.netflix.com/nl-en/title/81116060> (date of access: 25.01.2024).
4. Stroud J. Lockwood & Co. The Screaming Staircase. London : RHCP Digital, 2013. 283 p.
5. Агенція «Локвуд і Ко». *UAKINO.CLUB*. URL: https://uakino.club/series/drama_series/16547-agencya-lokvud-ko-1-sezon.html (дата звернення: 25.01.2024).
6. ПОТАЙНИЙ. СЛОВНИК – тлумачний словник української мови, орфографічний словник онлайн. URL: <https://slovnuk.ua/index.php?swrd=потайний> (дата звернення: 25.01.2024).
7. Страуд Дж. Агенція "Локвуд і Ко". Сходи, що кричать / пер. з англ. В. Панченко. Київ: А-БА-БА-ГА-ЛІА-МА-ГА, 2019. 320 с.

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-404-7-41>

**TYPOLOGY OF ERRORS IN THE TRANSLATION OF FRENCH
LANGUAGE INFORMATION AND NEWS TEXTS:
EXTRALINGUISTIC ASPECT**

**ТИПОЛОГІЯ ПОМИЛОК ПРИ ПЕРЕКЛАДІ ФРАНКОМОВНИХ
ІНФОРМАЦІЙНО-НОВИНИХ ТЕКСТІВ:
ЕКСТРАЛІНГВІСТИЧНИЙ АСПЕКТ**

Mykhalchuk S. O.

*Candidate of Political Sciences,
Senior Lecturer at the Roman
Philology Department
Lesya Ukrainka Volyn National
University
Lutsk, Ukraine*

Михальчук С. О.

*кандидат політичних наук,
старший викладач кафедри
романської філології
Волинський національний
університет імені Лесі Українки
м. Луцьк, Україна*

За останні роки інформаційно-новинні тексти стали невід'ємною частиною нашого повсякденного життя, а їхній переклад вимагає не лише високої майстерності в лінгвістичному плані, але й глибокого розуміння культурних, соціальних та історичних аспектів. Метою нашого дослідження є виявлення та аналіз помилок, які можуть виникнути у перекладі франкомовних інформаційно-новинних текстів на етапі екстралінгвістичної інтерпретації. На додаток до опанування